

 VΕΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ	ΜΑΘΗΜΑ	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	
	ΟΝΟΜΑ	
	ΕΠΩΝΥΜΟ	
	ΤΑΞΗ	Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Κείμενο Ι

Ανάγνωση στο σχολείο ή οδηγίες συναρμολόγησης;

Ταπεινή δραστηριότητα η ανάγνωση. Κι όπως το εκπαιδευτικό μας σύστημα έχει υψηλούς στόχους, απόκτηση πτυχίων «χαρτιών», καλλιέργεια πολιτικής συνείδησης στους νεαρούς βλαστούς του έθνους, δεν μπορεί να χάνει χρόνο για να ασχολείται με τα ταπεινά. Ξεπερασμένη δραστηριότητα η ανάγνωση, μέρος του αλήστου εκείνου μνήμης διπτύχου «μάθε γραφή και ανάγνωση» που συνόδευε τους παππούδες μας στα σχολικά θρανία. Εκτοτε ο κόσμος έχει αλλάξει, έχει προοδεύσει. Πολυπολιτισμικές κοινωνίες, ανοχή απέναντι σε κάθε είδους συμπεριφορά, έμφυλες ταυτότητες, πράγματα και θάματα. Ο χρόνος τρέχει και η δραστηριότητα της ανάγνωσης πάει ακόμη με το κάρο.

Τι να την κάνεις την ανάγνωση όταν έχεις στη διάθεσή σου το μεγάλο όπλο της ελληνικής εκπαίδευσης, την έκθεση ιδεών; Πέντε στίχοι, μερικές φράσεις σοφίας φτάνουν για να πάρει μπρος η μηχανή της έκφρασης. Τα υπόλοιπα περιττεύουν. Ο Καραγάτσης το έλεγε, αν δεν κάνω λάθος. Σκέψου μια γυναίκα που είναι παντρεμένη κι έχει κι ένα παιδί, ερωτεύεται έναν άλλον άνδρα, χωρίζει και, όταν εκείνος την εγκαταλείπει, πέφτει στις γραμμές του τρένου. Όταν έχεις την ουσία, τι να την κάνεις την Αννα Καρένινα και τις ατέλειωτες σελίδες εκείνου του Τολστόι;

Το εκπαιδευτικό μας σύστημα κάνει ό,τι περνάει από τα χέρια του για να περιορίσει τις συνέπειες της βλαβερής αυτής συνήθειας. Η λογοτεχνία, αυτή που διδάσκει την ανάγνωση, προσφέρεται σε φιλική προς τον χρήστη συσκευασία, εγχειρίδια με συλλογές αποσπασμάτων και αναλυτικές οδηγίες που θα επιτρέψουν στο παιδί να περάσει αβρόχως ποσί¹ τη δοκιμασία. Το αποτέλεσμα το ζούμε καθημερινά. Ο μέσος απόφοιτος της εκπαίδευσης όχι μόνον δεν διαβάζει, αλλά δυσκολεύεται να διατυπώσει έναν στοιχειωδώς πολύπλοκο συλλογισμό με δικά του λόγια. Ο όλεθρος αποτυπώνεται και στην έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που δημοσιεύθηκε την Παρασκευή (27/9). Ο ένας στους τρεις δεκαπεντάχρονους Έλληνες έχει χαμηλές επιδόσεις στην ανάγνωση, στα Μαθηματικά και στη Φυσική. Κοινώς, στους τρεις τομείς που αποτελούν το θεμέλιο της γενικής παιδείας. Υποθέτω ότι στην ανάγνωση περιλαμβάνεται και η Ιστορία. Και, για να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους, ανάγνωση σημαίνει κατανόηση κειμένου. Ο ένας στους τρεις δεκαπεντάχρονους δυσκολεύεται ή αδυνατεί να διαβάσει ένα κείμενο και να το κατανοήσει, κοινώς να σκεφτεί αυτό που διάβασε. Από τους άλλους δύο, όσοι είναι συνεπείς μαθητές, θα ξέρουν να το συσκευάσουν στις έτοιμες οδηγίες των εγχειριδίων.

Ας αφήσουμε κατά μέρος τις θεωρίες συνωμοσίας και τις προφητείες περί οργανωμένου αφανισμού του ελληνισμού από τις συνήθειες εχθρικές δυνάμεις. Μόνοι μας οδηγηθήκαμε στη θλιβερή αυτή κατάσταση που προσεγγίζει τα όρια της αλαλίας. Είναι ένα έργο που επετεύχθη με τη συναίνεση όσων εμπλέκονται στην εκπαίδευση, των γονέων και των εκπαιδευτικών. Τα παιδιά είναι τα θύματα, οι δε πολιτικές ηγεσίες τα θλιβερά ανδρείκελα όλων των προηγούμενων. Οι γονείς ευθύνονται διότι θέλουν το παιδί να τελειώνει μια ώρα αρχύτερα για να πάρει το χαρτί. Η ίδια έρευνα δείχνει ότι η Ελλάδα διαθέτει ποσοστό πτυχιούχων

υψηλότερο από τον μέσον όρο της Ευρώπης. Οι εκπαιδευτικοί ευθύνονται διότι οι ίδιοι δυσκολεύονται να διαβάσουν. Τους βολεύουν τα εγχειρίδια και η έκθεση ιδεών, διότι διαθέτουν κι αυτοί τις οδηγίες χρήσης για να βαθμολογούν. Και μετά απορούν γιατί δεν μπορούν να εμπνεύσουν στοιχειώδη σεβασμό στην τάξη. Σε παλαιότερους καιρούς στις φιλολογικές σχολές γράφονταν όσοι αγαπούσαν το διάβασμα. Σήμερα γράφονται όσοι δεν μπορούν να γραφτούν κάπου αλλού.

Το σύνδρομο είναι σύμπτωμα μιας κοινωνίας χαμηλών απαιτήσεων και ελάχιστων προσδοκιών. Δημιουργήθηκε στη διάρκεια δεκαετιών που αποθέωσαν τις εύκολες λύσεις, την ήσσονα προσπάθεια και κατέληξαν στην περίφημη καταδίκη της αριστείας. Πόσες γενιές βγήκαν από την κρεατομηχανή; Υπάρχουν και οι εξαιρέσεις. Όμως το εκπαιδευτικό σύστημα δεν είναι φτιαγμένο για τις εξαιρέσεις. Αυτές δεν το χρειάζονται καν.

Πώς θα δώσεις ξανά στην ανάγνωση την κεντρική θέση που δικαιούται να κατέχει στην εκπαίδευση; Είναι ζήτημα «πολιτικής βούλησης»; Ελάτε τώρα. Ακόμη κι αν η πολιτική ηγεσία βρει το θάρρος να αποφασίσει μια τόσο ριζοσπαστική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, θα βρεθεί αντιμέτωπη με το βαθύ κράτος της εκπαίδευσης, όλο αυτό το σύστημα της αδράνειας που έχει μάθει να διαβάζει οδηγίες συναρμολόγησης κειμένων από τα εγχειρίδια και μπαίνει στην τάξη κάθε χρόνο για να τις διδάξει και χασμουριέται από τη βαρεμάρα. Και, ως γνωστόν, το χασμουρητό είναι μεταδοτικό. Είναι σαν να ζητήσεις από πρωταγωνιστή καθημερινής σειράς να παίξει Οιδίποδα.

Και το πρόβλημα δεν είναι μόνον η ελληνική γλώσσα. Το πρόβλημα είναι ότι ένας άνθρωπος που δεν μπορεί να διαβάσει είναι ανελεύθερος γιατί δεν μπορεί να κρίνει.

Τάκης Θεοδωρόπουλος, Καθημερινή, 29 Σεπτεμβρίου 2019.

¹ αβρόχοις ποσί : χωρίς καν να βρέξουν τα πόδια τους, χωρίς να πάθουν ζημιά.

Κείμενο II

Το γράμμα του Αλμπέρ Καμύ στο δάσκαλό του πριν λάβει το βραβείο Νόμπελ

ΝΕΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

(Στις 10 Δεκεμβρίου 1957, ο Αλμπέρ Καμύ (7 Νοεμβρίου 1913- 4 Ιανουαρίου 1960) βραβεύοταν σε ηλικία 44 ετών και τρία χρόνια πριν το θάνατό του με το Νόμπελ Λογοτεχνίας για το σύνολο του έργου του. Λίγες μέρες νωρίτερα, στις 19 Νοεμβρίου, ο Αλμπέρ Καμύ αισάνθηκε την ανάγκη να ευχαριστήσει τον δάσκαλό του Λουί Ζερμέν.

Ορφανός από πατέρα ήδη από το πρώτο έτος της ζωής του (πέθανε στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο), ο Καμύ και ο μεγαλύτερος αδερφός του μεγάλωσαν με την αναλφάβητη μητέρα τους και μια δεσποτική γιαγιά. Η ιδιαίτερη σχέση που ανέπτυξε με τον δάσκαλό του δεν λησμονήθηκε ποτέ από τον Καμύ, ο οποίος λίγες μέρες πριν λάβει το βραβείο Νόμπελ, έστειλε την παρακάτω επιστολή στον αγαπημένο του δάσκαλο, παραδίδοντας ένα μάθημα αναγνώρισης και ευγνωμοσύνης σε όλους.)

19 Νοεμβρίου 1957

Αγαπητέ Κύριε Germain,

Άφησα τον θόρυβο γύρω μου να καταλαγιάσει λίγο, προτού σας απευθυνθώ από τα βάθη της καρδιάς μου. Μόλις μου δόθηκε μια πολύ μεγάλη τιμή που ούτε περίμενα, ούτε επεδίωξα.

Όμως, όταν άκουσα τα νέα, η πρώτη μου σκέψη, μετά τη μητέρα μου, ήσασαν εσείς. Χωρίς εσάς, χωρίς το χέρι που με στοργή απλώσατε στο μικρό φτωχό παιδί που ήμουν τότε, χωρίς τη διδασκαλία και το παράδειγμά σας, τίποτα από όλα αυτά δεν θα είχε συμβεί.

Δεν πρόκειται να κερδίσω πάρα πολλά από αυτή την τιμή. Όμως, τουλάχιστον, μου δίνεται η ευκαιρία να σας πω τι υπήρξατε και εξακολουθείτε να είστε για μένα και να σας διαβεβαιώσω ότι οι προσπάθειές σας, το έργο σας και η γενναιόδωρη καρδιά σας εξακολουθούν να ζουν σε έναν από τους μικρούς μαθητές σας, που παρά τα χρόνια, δεν έπαψε ποτέ να σας είναι ευγνώμων. Σας εναγκαλίζομαι με όλη μου την καρδιά.

Αλμπέρ Καμύ

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α.

Να παρουσιάσετε την περίληψη του κειμένου Ι σε 100 - 120 λέξεις.

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Β.

Ερώτημα 1^ο

Να επιβεβαιώσετε ή να διαψεύσετε τους ακόλουθους ισχυρισμούς που αναφέρονται στα κείμενα Ι και ΙΙ.

I. Στις φιλολογικές σχολές γράφονται όσοι αγαπού το διάβασμα.

II. Η ανάγνωση συνιστά προτεραιότητα του σύγχρονου εκπαιδευτικού μας συστήματος.

III. Η ελληνική γλώσσα απειλείται από έξωθεν παρεμβάσεις.

IV. Ο λογοτέχνης (Α. Καμύ) απευθύνεται στον δάσκαλό του για να του ανακοινώσει πως πέτυχε τον μεγάλο του στόχο.

V. Η ανάγνωση συνιστά μορφή ανελευθερίας, γιατί δεν μπορεί να κρίνει.

(Μονάδες 15)

Ερώτημα 2^ο

α) Να αντικαταστήσετε τον υπάρχοντα τίτλο στο κείμενο Ι με έναν δικό σας.

(Μονάδες 5)

β) Να εντοπίσετε 3 περιπτώσεις μεταφορικής λειτουργίας του λόγου στο κείμενο Ι.

(Μονάδες 5)

γ) Τι δηλώνει η χρήση εισαγωγικών στη 1^η παράγραφο του κειμένου Ι;

(Μονάδες 5)

Ερώτημα 3^ο

Που αποσκοπεί η χρήση του β' ενικού προσώπου, καθώς και των ερωτήσεων στη 2^η παράγραφο στο Κείμενο Ι;

(Μονάδες 10)

ΘΕΜΑ Γ.

Ποια είναι τα συναισθήματα και οι σκέψεις που αντανακλώνται μέσα από την επιστολή του Α.Καμύ; Πόσο καθοριστικός μπορεί να αποδειχθεί ο ρόλος του εκπαιδευτικού για ένα παιδί; Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 150 – 200 λέξεων. (Κείμενο ΙΙ)

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Δ.

«Πώς μπορούν τα παιδιά να δεθούν περισσότερο με το σχολείο τους; Τι ρόλο μπορεί να διαδραματίσει σε μια τέτοια προσπάθεια η τεχνολογία αλλά και η εκπαιδευτική εκδρομή;» Πάνω σε αυτή την θεματική ενότητα κινείται η τοποθέτησή σας, ως εκπρόσωπος της μαθητικής κοινότητας του σχολείου σου σε μια ημερίδα που διοργανώνει το Πανεπιστήμιο Αθηνών για την εκπαίδευση. (300 – 400 λέξεις) (Μονάδες 30)

ΝΕΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ